

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 92/2017-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 SŽi 40/2014 z 28. januára 2015, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 92/2017-8 z 9. februára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady

povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu. Za informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu možno totiž považovať informácie nachádzajúce sa v súdnom spise, medzi ktoré však nepatrí informácia o spisovej značke určitého konania. Navyše, z praxe je zrejmé, že ak by sťažovateľka ako účastníčka konania telefonicky alebo elektronickou poštou kontaktovala príslušnú spisovú kanceláriu, táto by jej spisovú značku poskytla.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný krajský súd, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol, že sťažovateľka žiadala o sprístupnenie informácie, ktorá sa týkala konkrétnej fyzickej osoby. Táto fyzická osoba bola identifikovaná menom, priezviskom a dátumom narodenia. Fyzická osoba teda bola v žiadosti identifikovaná údajmi podľa § 4 ods. 1 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa názoru najvyššieho súdu v rámci takto podanej žiadosti nie je možné sprístupňovať informácie podľa zákona o slobode informácií, pretože ich poskytnutím by povinná osoba implicitne potvrdila, resp. verifikovala, že fyzická osoba s danými osobnými údajmi sa nachádza v jej registri a že spisová značka sa týka tejto konkrétne identifikovanej osoby. Najvyšší súd zdôraznil, že vo všeobecnosti žiadateľ o sprístupnenie informácie v právnom režime zákona o slobode informácií nie je v procesnom postavení účastníka súdneho konania, a preto nemôže disponovať osobnými údajmi protistrany. Sťažovateľka mohla získať predmetnú informáciu v inom právnom režime ako účastníčka konania postupom podľa vtedy platného § 44 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“) v spojení s § 64 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na uvedené rozhodol najvyšší súd tak, že rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu sťažovateľky zamietol.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti pred ústavným súdom namieta, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je nedostatočne odôvodnený a arbitrárny. Najvyšší súd sa v ňom

nevysporiadal s jej tvrdením, že podľa zákona o slobode informácií neexistoval dôvod na nesprístupnenie ňou požadovanej informácie. Sťažovateľka totiž žiadala o sprístupnenie informácie zachytenej v registratúre súdu (spisová značka konkrétneho konania, ktorého je účastníčkou), a nie o tzv. „lustráciu“, resp. o informáciu týkajúcu sa rozhodovacej činnosti súdu v zmysle § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií. Sťažovateľka nechcela získať úradné potvrdenie, ale len informáciu o spisovej značke konania. Sťažovateľkou požadovaná informácia nemá svoj pôvod v súdnom spise alebo v súdnom konaní, ale existuje na to, aby súdny spis, resp. súdne konanie identifikovala. Spisovú značku, ktorá je pridelená aplikáciou registratúrnych pravidiel súdu, taktiež nie je možné považovať za informáciu známu zo súdneho spisu.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn.: 3SŽi 40/2014 bolo porušené.

2) Základné právo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn.: 3SŽi 40/2014 bolo porušené.

3) Základné právo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu sp. zn.: 3SŽi 40/2014 zo dňa 28.01.2015 bolo porušené.

4) Základné právo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu sp. zn.: 3SŽi 40/2014 zo dňa 28.01.2015 bolo porušené.

5) Rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn.: 3SŽi 40/2014 zo dňa 28.01.2015 sa zrušuje a vec sa tomuto súd vracia na ďalšie konanie.

6) Spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 500,- EUR, ktoré je jej Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7) Najvyšší súd SR je povinný uhradiť spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. (...) trovy konania...“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

3. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie požiadal o vyjadrenie najvyšší súd, ktorému zaslal na tento účel sťažnosť sťažovateľky aj uznesenie ústavného súdu o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

3.1 Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol:

„V konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vedeného na najvyššom súde pod sp. zn. 3 Sži 40/2014 senát riešil zásadnú právnu otázku pri ktorej sa právo žiadateľky o sprístupnenie informácie podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) dostalo do konfliktu s ústavne zaručeným právom na ochranu súkromia fyzických osôb a so zákonom č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov, keď žiadosť o sprístupnenie informácie obsahovala osobné údaje tretej osoby. Senát pri konflikte ústavou garantovaných hodnôt uprednostnil ochranu osobných údajov, keďže sťažovateľke sú tieto údaje prístupné ako účastníčke občianskeho súdneho konania. Senát v rámci úvahy, či sprístupniť tieto informácie v právnom režime zákona č. 211/2000 Z. z. prihliadal na to, že žiadateľom podľa tohto zákona môže byť ktorýkoľvek subjekt a riešil otázku, či je principiálne prípustné formulovať žiadosť o sprístupnenie informácie ku konkrétnej fyzickej osobe, identifikovanej menom priezviskom a dátumom narodenia.

V rámci prieskumu zákonnosti v konaní 3 Sži 40/2014 senát zistil, že sťažovateľka podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) žiadala Okresný súd Bratislava IV ako povinnú osobu o sprístupnenie informácií evidenčného charakteru - spisových značiek Er vo vzťahu k exekučnému konaniu vedenému pred exekučným súdom, kde žiadateľ vystupuje na strane oprávneného a na strane povinného vystupuje: [REDAKOVANÉ], dátum narodenia dlžníka (povinného): [REDAKOVANÉ].

Z uvedeného mal senát preukázané, že sťažovateľka v postavení žalobkyne žiadala o sprístupnenie informácie týkajúcej sa konkrétnej fyzickej osoby, ktorá bola identifikovaná menom, priezviskom a dátumom narodenia. Fyzická osoba bola v žiadosti identifikovaná údajmi podľa § 4 ods.1 zákona č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov. Náležitosti žiadosti o sprístupnenie informácie sú dané zákonom a žiadosť nemôže obsahovať osobné údaje iných osôb. K takto podanej žiadosti nie je možné sprístupňovať informácie v právnom režime zákona č. 211/2000 Z.z., pretože ich poskytnutím informácie by povinná osoba implicitne potvrdila - verifikovala, že fyzická osoba s týmito osobnými údajmi nachádza v jej registri a že spisovaná značka Er sa týka konkrétne identifikovanej fyzickej osoby (§ 9 ods.2 zákona č. 211/2000 Z.z.). Senát dospel k záveru, že komunikácia medzi povinnou osobou a žiadateľom na základe zákona č. 211/2000 Z.z. nemôže prebiehať s obsahom osobných údajov, ktoré sú chránené zákonom č. 211/2000 Z.z., a to s ohľadom i na skutočnosť, že povinná osoba si pred poskytnutím žiadosti v rámci procesného postupu neoveruje identitu žiadateľa a údaje poskytuje emailom, čo nie je spôsob komunikácie zabezpečujúci ochranu osobných údajov.

V danom prípade špecifické postavenie sťažovateľky ako účastníka exekučného konania jej umožňuje získať informácie ktoré potrebuje v inom právnom režime. Kvalita informácií je však mimo režimu zákona č. 211/2000 Z.z., pretože sa týkajú osobných údajov fyzických osôb. Senát vychádzal z názoru, že právo na informácie je uspokojované nielen zákonom č. 211/2000 Z.z., ale aj inými procesnými predpismi v závislosti na procesnom postavení žiadateľa a na kvalite žiadanej informácie, ktorá obsahuje osobné údaje iných osôb.“

3.2 Sťažovateľka napriek opakovanej výzve ústavného súdu z 20. marca 2017 a z 20. apríla 2017 nezaujala k vyjadreniu najvyššieho súdu žiadne stanovisko.

III.

4. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

5. Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že tento vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd už opakovane uviedol (II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom zaručených práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom

o účastníkovi konania (povinnom) už disponovala, a teda v jej konkrétnom prípade by v zásade nešlo o implicitné potvrdenie predmetných skutočností.

Ústavný súd preto považuje za potrebné ozrejmiť, že sťažovateľka žiadala o sprístupnenie informácie o spisovej značke konania v režime zákona o slobode informácií ako žiadateľka podľa tohto zákona, a teda uvedené všeobecné obmedzenie v zmysle § 9 ods. 2 tohto zákona (ochrana osobných údajov) sa v tomto právnom režime na ňu vzťahovalo ako na žiadateľku podľa § 4 ods. 1 tohto zákona. Ak by však sťažovateľka požiadala o rovnakú informáciu ako účastníčka konania v právnom režime v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, uvedené obmedzenie podľa § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií by sa na jej žiadosť zjavne nevzťahovalo.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu (napr. rozsudok vo veci sp. zn. 4 SŽi 1/2010 z 15. marca 2011), podľa ktorej zákon o slobode informácií je všeobecným právnym predpisom poskytujúcim spoločnú úpravu, ktorá sa použije vždy, keď neexistuje úprava špeciálna. Vo vzťahu k iným zákonom teda pôsobí ako *lex generalis* a príslušný špeciálny zákon deroguje jeho postavenie len v takom rozsahu, v ktorom sám problematiku poskytovania informácií upravuje (porov. tiež rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5 A 158/2001 z 27. 1. 2004 a sp. zn. 8 As 34/2005 z 28. 3. 2006).

Zákon o slobode informácií (ako *lex generalis*) a § 44 OSP (ako *lex specialis*) sa teda uplatňujú súbežne, avšak každý sa týka iného okruhu osôb a iného rozsahu sprístupňovania informácií [podobne napr. vzťah zákona o slobode informácií a § 23 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov]. Postavenie účastníka konania podľa Občianskeho súdneho poriadku a postavenie žiadateľa podľa zákona o slobode informácií je teda rozdielne. Zo zákonnej úpravy týchto právnych režimov vyplýva, že žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má právo na užší okruh informácií, než na aký má právo účastník konania podľa Občianskeho súdneho poriadku. Účastník konania podľa Občianskeho súdneho poriadku má napríklad prístup aj k osobným údajom, ktoré sa v spise nachádzajú, avšak žiadateľ podľa zákona o slobode informácií prístup k takýmto údajom s poukazom na § 9 predmetného zákona nemá.

Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má teda právo na sprístupnenie informácie napriek tomu, že nie je účastníkom konania, avšak až po vylúčení informácií, ktoré sú chránené § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

V prípade sťažovateľky, ktorá ako žiadateľka podľa zákona o slobode informácií žiadala o sprístupnenie spisovej značky exekučného konania, ktoré identifikovala osobnými údajmi účastníka tohto konania, nebolo možné v tomto právnom režime ňou požadovanú informáciu vôbec sprístupniť práve z dôvodu ochrany osobných údajov tretej osoby. Podstatné však je, že sťažovateľka mala možnosť požiadať o sprístupnenie tejto informácie na základe rovnako formulovanej žiadosti ako účastníčka predmetného exekučného konania v právnom režime Občianskeho súdneho poriadku, pretože v tomto právnom režime takýto dôvod na nesprístupnenie ňou požadovanej informácie neexistoval.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na uvedené je právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého k takto formulovanej žiadosti sťažovateľky nie je v okolnostiach danej veci s odkazom na § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií možné sprístupniť požadovanú informáciu, ústavne udržateľný, akceptovateľný.

Ústavný súd zároveň opätovne poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľka mala možnosť získať ňou požadovanú informáciu, konkrétnu spisovú značku príslušného exekučného konania, v inom (špeciálnom) právnom režime ako účastníčka konania.

Sťažovateľka ďalej vo vzťahu k dôvodu nesprístupnenia požadovanej informácie podľa zákona o slobode informácii namieta, že podľa § 11 tohto zákona neexistoval dôvod na nesprístupnenie ňou požadovanej informácie, s čím sa stotožnil aj krajský súd vo svojom rozsudku, na odôvodnenie ktorého sťažovateľka v rámci svojej argumentácie odkazuje.

Zákon o slobode informácií je založený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“, čo vyplýva z § 3 ods. 1 tohto zákona, podľa ktorého každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii, a z § 12 tohto zákona, podľa ktorého všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to

ustanovuje zákon. Kategórie informácií, ktoré sú chránené, a teda ich v režime zákona o slobode informácií nemožno sprístupniť, sú vymedzené v § 8 až § 11 tohto zákona.

K tejto námietke sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že obmedzenia prístupu k informáciám sú v rámci zákona o slobode informácií uvedené v § 8 až § 11 a jej žiadosti o sprístupnenie informácie nemohlo byť podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v napadnutom rozsudku vyhovené s poukazom na § 9 zákona o slobode informácií (Ochrana osobnosti a osobných údajov), a nie s poukazom na niektorý z dôvodov podľa § 11 tohto zákona (Ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám), na čo najvyšší súd výslovne v napadnutom rozsudku odkázal, keď uviedol: „... žalobca žiadal o sprístupnenie informácie týkajúcej sa konkrétnej fyzickej osoby, ktorá bola identifikovaná menom, priezviskom a dátumom narodenia. Fyzická osoba bola v žiadosti identifikovaná údajmi podľa § 4 ods. 1 zákona č. 122/2003 Z.z. o ochrane osobných údajov. K takto podanej žiadosti nie je možné sprístupňovať informácie v právnom režime zákona č. 211/2000 Z.z., pretože ich poskytnutím informácie by povinná osoba implicitne potvrdila - verifikovala, že fyzická osoba s týmito osobnými údajmi nachádza v jej registri a že spisovaná značka Er sa týka konkrétne identifikovanej fyzickej osoby (§ 9 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z.). Senát dospel k záveru, že komunikácia medzi povinnou osobou a žiadateľom na základe zákona č. 211/2000 Z.z. nemôže prebiehať s obsahom osobných údajov, ktoré sú chránené zákonom č. 211/2000 Z.z., a to s ohľadom i na skutočnosť, že povinná osoba si pred poskytnutím žiadosti v rámci procesného postupu neoveruje identitu žiadateľa a údaje poskytuje emailom, čo nie je spôsob komunikácie zabezpečujúci ochranu osobných údajov.“

Ani tento názor najvyššieho súdu, ktorý vychádza zo správneho výkladu a aplikácie príslušných zákonných ustanovení na prípad sťažovateľky, nemôže byť z pohľadu ústavného súdu hodnotený ako svojvoľný či arbitrárny.

9. Vzhľadom na uvedené závery ústavný súd v okolnostiach tejto veci rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017